

N:o 115.

Af Herr C. E. Hjelm: Om restitution till fabriksidkaren J. S. Svensson i Stockholm af under åren 1868 och 1869 förskottsvis erlagd bränvinstillverkningsskatt.

Under 1875 års riksdag väcktes motion i denna Kammar (N:o 134) angående restitution till fabriksidkaren J. S. Svensson i Stockholm af förskottsvis erlagd bränvinstillverkningsafgift för under åren 1868 och 1869 vid Bista i Kalmar socken af Upsala län bedrifven bränvinstillverkning af renlaf, hvarvid uppstått en undertillverkning af 8,353 kannor, af hvilka 2,709 kannor beskattats efter 70 öre per kanna, enligt bifogadt intyg, hemställt, det bemälde Svensson måtte af statsmedel återbekomma den af honom för berörda undertillverkning erlagda afgift med 1,896 kronor 30 öre, hvilken motion 1875 års Stats-Utskott tillstyrkte Riksdagen att afslå, som äfven vann majoritetens vid riksdagen bifall.

Såsom motiv härför anför Utskottet: "Förslag angående restitution af bränvinstillverkningsafgift, der i följd af nya råämnen användande undertillverkning uppstått, hafva förut flera gånger varit föremål för Riksdagens pröfning, men ej bifallits, dervid såsom hufvudsakligt skäl för afslag, då fråga varit om tillverkning af lafbrävin, åberopats, att, efter de med understöd af allmänna medel anställda försök att af lafarter såsom råämne tillverka bränvin, resultatet och förloppet af desamma blifvit genom trycket offentliggjorda, hvadan fabrikanterne ej kunde anses saknat tillfälle att erhålla erforderlig kännedom om lämpliga tillverkningsmetoder, samt att jemväl visat sig, det tillverkningen å flera ställen utan förlust bedrifvits."

Med anledning af de af Utskottet anfördä skäl för afslag af motionen, får jag, efter de upplysningar jag härutinnan varit i tillfälle inhemta, anföra följande:

a) Professor S. Stenberg erhöll af Riksdagen 5,000 kronors auslag för att praktiskt i stort vid den utanför hufvudstaden belägna egendomen Kräftriket, tillämpa de redan verkstälda kemiska experimenter att af renlaf producera bränvin, och att fabrikationen förorsakade bemälde Herr Stenberg betydlig förlust, hvilket förhållande ej blef kändt förr än efter den tid Svensson afslutat sin tillverkning;

b) den afhandling angående ifrågavarande uppfinning, som Herr Stenberg utgaf å trycket, blef ej i bokhandeln tillgänglig förr än i slutet af Februari 1869, således endast circa en månad förr än Svensson upphörde med renlaf-bränvinstillverkningen, hvadan han således icke häraf kunde inhemta någon ledning för åstadkommande af ett ändamålsenligt bedrifvande af fabrikationen, äfven om afhandlingen varit af den upplysande beskaffenhet producenterna önskat, och af behovet påkallats, hvilket ej var fallet, enär Herr Stenbergs afsigt synes hufvudsakligast utgå från den åsigten att utröna om det resultat han erhållit af sina många kemiska experimenter kunde komma att lända det praktiska utförandet i större skala till gagn; åsidosättande utrönandet af den ekonomiska delen, lemnande detta svårösta problem i arf åt de personer som möjlichen kunde komma att intressera sig för uppfinningens praktiska tillämpning i stort. Att detta förhållande skulle komma att i väsentlig mån försvåra produktionen, och hafva till följd pekuniera förluster för dem, som med denna tillverkning togo befattning, härom har erfarenheten lemnat säkert vitnesbörd, enär alla tillverkare af denna vara, åtminstone under första produktionsperioden förorsakades betydliga förluster. Svenssons förlust uppgick, oberäknadt ränta å förlagskapitalet, till 21,183 kronor 87 öre, enligt bifogadt officielt intyg; samt

c) att någon framställning till Riksdagen, angående restitution af bränvinstillningsafgift för renlafsbränvin, med undantag af den förut uti denna motion omförmälta, mig veterligt, ej blifvit gjord; men väl har en dylik begäran, för några år sedan, blifvit föremål för Riksdagens pröfning angående bränvinstillverkning af hvitbetor, som afslogs. Skälet härför torde kunna sökas uti den omständigheten, att för frambringande af hvitbetor erfordras en uti högsta växtkraft befintlig åkerjord, som blifver på bekostnad af spannmåls och öfriga jordfrukters produktion, hvarför något talande skäl ej förefinnes att en dylik begäran bevilja. Ett annat förhållande förefinnes angående renlafbränvinstillverkningen, enär räämnet "renlaf", som förefinnes uti vildt tillstånd, hufvudsakligast å berg och å till odling oanvändbar mark, icke för dess frambringande upptager någon till andra produkters produktion tjenlig mark.

Om denna fosterländska uppfinning vunnit understöd af Riksdagen,

t. ex. under form af nedsatt tillverkningsskatt för några år, emot hvad som erlägges för bränvinstillverkning af spanmål och potatis, torde en sådan åtgärd hafva till följd att renlafbränvinstillverkningen, efter vunnen nödig erfarenhet och svårigheternas bekämpande, nu kunnat erhålla en betydlig utsträckning inom landet, hvarigenom större qvantiteter spanmål kunnat komma landets export till godo, och den möjligtvis uppkommende öfverproduktionen af potatis, som af denna förändring framkallas, kunde komma, genom dess användande till kreaturs utfodring, att i betydlig mån bidraga till en ökad ladugårds-afkastning.

Af hvad jag nu andragit, och af de billighetsskäl som synes mig derigenom framstå, får jag härmed vördsamt föreslå,

att Riksdagen beviljar fabriksidkaren J. S. Svensson i Stockholm att af staten få återbära den åren 1868 och 1869 förskottsvis erlagda bränvinstillverkningsskatt för 2,709 kannor, uppkommen under tillverkning för vid Bista egendom, äfven Fänäs kallad, i Kalmar socken af Upsala län, bedrifven bränvinstillverkning af renlaf à 70 öre pr kanna, med 1,896 riksdaler 30 öre riksmynt.

Om remiss till Stats-Utskottet anhålls.

Stockholm den 29 Januari 1876.

C. E. Hjelm.

(Bilaga).

Enligt i Bränvinskontrollbyrån fördä specialsammandrag öfver bränvinstillverkningen i riket åren 1868 och 1869 har vid egendomen Bista, Fänäs kallad, i Upsala län, bränvinstillverkning utöfvats af fabrikören J. S. Svensson under tiden från den 1 December 1868 till den 1 April 1869, dervid såsom råvara användts renlaf; och har, enligt ofvannämnda sammandrag, resul-

tatet af tillverkningen utfallit sälunda, att för 96 bränningssdygn anmälts till
 bränning 28,800 kanner,
 deraf enligt uppmätning verkligen tillverkats 20,447 ”
 hvadan en undertillverkning uppstod af 8,353 ”
 deraf, enligt då gällande författning en femtedel eller 5,644 ”
 blifvit obeskattad samt återstoden eller 2,709 ”
påförts en skatt af 70 öre pr kanna.

Ofvanstående uppgifters riktighet betygar

Ex officio:

L. Alfr. Hedin.

(Bilaga).

År 1875 den 28 Januari uppvisade fabrikören Johan Svante Svensson
 en af honom förd och ordentligen afslutad hufvudbok öfver den bränvinstillverkning af renlaf, som han från den 1 December 1868 till den 1 April 1869
 bedrifvit vid egendomen Fänäs, och utvisade bokslutet en förlust å affären af
 21,183 riksdaler 87 öre riksmynt, hvilket betygar Stockholm som ofvan

ex officio:

Vict. Frodell,
Notarius Publicus.
